

Vår referanse:

Deres referanse:

Dato:

29.11.2017

parat

en arbeidstaker-
organisasjon i YS

PARAT POLITIET

Justisdepartementet
Statsråden

p.b 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 21 01 36 00
Faks 21 01 38 00

post@parat.com

NO 971 480 270

Parat politiet organiserer i dag om lag 590 ansatte innenfor politietaten. Fra 1. januar 2018 vil Parat politiet også omfatte ytterligere 300 ansatte som følge av at Norsk Politilederlag har valgt å slutte seg til Parat. Parat politiet representerer derfor viktige grupper av ansatte innfor politiet, og ønsker derfor å komme med innspill i denne høringen.

Høringssvar NOU Norges offentlige utredninger 2017: 11 Bedre bistand. Bedre beredskap

Innledning

Som en innledende kommentar vil Parat politiet bemerke at særorganutredningen kommer for tidlig. Etter vårt syn burde politireformen og reorganiseringen av politidistriktene ha kommet mye lengre før man kan ta stilling til politidistriktenes oppgaveportefølje. Vi mener at på nåværende tidspunkt er ikke politidistriktene rustet til å ta over alle oppgavene særorganene utfører. Parat politiet mener vi nå må skape en dynamisk organisasjon som til enhver tid er under utvikling, dette gjelder både oppgaveporteføljen til de ulike enhetene og stedsutførelse. Men organisasjonsstrukturen for de nye politidistriktene må få tid til å sette seg før nye oppgaver tilføres. Vi må ruste politiet til situasjonene i dag, men ha blikk for utvikling og fremtidsendring. Vi mener særorganene må bestå som i dag, men selvfølgelig må vi også kunne se på tiltak for utvikling og effektivisering. Etter vårt syn vil det i fremtiden kunne være rom for ytterligere samordning og videre utnytting av kompetanse og ressurser på tvers av strukturene.

Slik politiets struktur ser ut i dag, blir man også i fremtiden avhengig av å ha noen sentrale enheter som kan bistå politidistriktene på særskilte områder. Det er store forskjeller mellom politidistriktene i dag, både når det gjelder geografi, demografi, antall ansatte og budsjett. Det er ikke grunnlag for at alle distriktene kan ha spesialister på alle fagområder, særlig ikke på de områdene hvor sakene kommer sjeldent i det enkelte distrikt. Det vil derfor også i fremtiden være behov for særorgan i politiet.

NOU'en bærer preg av at analysene støtter seg på spørreundersøkelsen som utvalget har foretatt i politietaten. Parat politiet stiller spørsmål om resultatene er valide nok til at de kan vektlegges. Vi er kritiske til både spørsmålsstilling og utvalget av personer som har besvart. Politiet er delt opp i fagområder, og vi er usikre på om et tilstrekkelig antall av de ansatte som faktisk jobber opp mot særorganene har besvart undersøkelsen slik at man har et tilstrekkelig svargrunnlag for å kunne trekke konklusjoner. Særlig viser dette seg på PU's området hvor mange av respondentene

skriver i kommentarfeltet at de ikke kjenner til området. Parat politiet er bekymret for at dette også kan gjelde de andre særorganene.

Utvalget henviser en del til hva Politianalysen (NOU 2013:9) foreslo. Ut fra Politianalysens konklusjoner, ser vi at utvalget har mange sammenfallende betraktninger om politietaten. Politianalysen konkluderte med at Norge burde deles inn i 6 like store distrikter som skulle ha ansvar for politiets kjerneoppgaver. Dette forslaget ble ikke en realitet. Parat politiet mener utvalget har lagt for stor vekt på utredningen til Politianalysen og for liten vekt på Nærpolitireformen (Prop. 61 LS (2014-2015)). Det ble ikke slik Politianalysen konkluderte med, at politiet kun skulle utføre kjerneoppgaver. Vi mener derfor at utvalget tar utgangspunkt i et helt annet virkelighetsbilde enn det som ligger til grunn for politiets oppgaver i dag. Ved å tilføre noen distrikt nasjonale oppgaver, er Parat politiet bekymret for at det skapes et A og B politi i Norge, og ikke Ett politi slik intensjonen i Nærpolitireformen er.

Et av politiets grunnprinsipper er at politiet skal ha et sivilt preg. Dette prinsippet omhandler hvordan politiet opptrer, og ikke hvorvidt politiet er uniformert eller ikke. I dette ligger det også at politiet møter publikum på ulike arenaer og har oppgaver utover det som har med kriminalitet å gjøre. Forvaltningsgjøremål og hjelpe- og servicefunksjoner er eksempler på oppgaver som gir politiet et sivilt preg, og samtidig gir politiet en bredere kontaktflate mot publikum. Særorganene er viktige bidragsytere til å opprettholde politiets sivile preg på flere områder.

Parat politiet mener vi i dag har en god kultur som det må bygges videre på, men vi er også preget av en del ukulturer. For å få bukt med disse ukulturene må det en grunnleggende holdningsendring til i politietaten. Kultur og ledelse er viktige suksessfaktorer for at en virksomhet skal lykkes med omstilling. Politiet må derfor satse mer på ledelse som fag. Politiet må få bukt med internkonkurranse og jobbe sammen som et lag, på tvers av direktorat, politidistrikt og særorgan. Internkonkurranse om fagfelt, fagpersoner og økonomi er uheldig, og hemmende i forhold til å skape morgendagens politi til det beste for det norske samfunn og borgerne i landet.

Om et særorgan skal opprettes, bestå eller nedlegges, kan ikke besluttes kun ut fra ønsker og behov hos politimestrene. Vi mener det må ses i sammenheng med helheten av porteføljen til politi- og lensmannsetaten. Det man må ha som utgangspunkt er hvordan man best mulig kan utnytte de samlede ressursene politiet har, og får tilført, til det beste for hele politietaten og til samfunnets beste.

Politihøgskolen (PHS)

Politihøgskolen er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politiet og har følgende hovedoppgave; utdanning, forskning og formidling. Gjennom bachelorutdanning, masterutdanninger og en rekke etter- og videreutdanninger skal PHS være en sentral kunnskapsleverandør. PHS skal utdanne et politi som forebygger og bekjemper kriminalitet i et digitalisert samfunn. PHS skal være et ledende miljø innen politiforskning og være en aktiv deltaker i samfunnsdebatten.

For Parat politiet er det viktig at PHS er et eget særorgan, med sitt eget styre, jf. Lov om Universiteter og Høgskoler. Det er viktig at PHS beholder akkreditering som høgskole, vi ønsker oss ikke tilbake til en etatsskole. Særorganutredningens – mandat la til grunn at «PHS må fortsatt sikres nødvendig organisatorisk og faglig uavhengighet». Videre er Stortingsmeldingene fra Kunnskapsdepartementet svært sentrale for Politihøgskolen. Samfunnsoppdraget til PHS tilsier at det ikke skal kunne stilles spørsmålsteget ved om PHS opererer med de samme kvalitetskrav til forskning og høyere utdanning som resten

av universitets- og høyskolesektoren. Derfor er det viktig at PHS forholder seg til og implementerer de kvalitetskrav som gjelder for resten av universitets- og høyskolesektoren.

Politihøgskolen samarbeider med andre forskningsmiljøer innen universitet og høyskoler. Det er derfor naturlig at hovedsetet for PHS fortsatt blir i Oslo. Utvalget påpeker selv at *"PHS har en utfordring med å tiltrekke seg kvalifisert fagpersonell, utenfor Oslo-området"*. Vi mener dette er med på å støtte opp under at den naturlige plassering av PHS fortsatt blir i Oslo.

Etter- og videreutdanning av politi ved PHS i Stavern og Kongsvinger har hatt og må ha en sentral roll også i fremtiden. De har henholdsvis ca. 46000 og 33000 gjestedøgn i året knyttet til dette arbeidet. Ved en eventuell politisk beslutning i fremtiden om nedtrekk i studentantallet ved bachelor utdanningen, er det viktig at PHS sin kompetanse benyttes for å styrke Master og etterutdanningen av politiet.

Parat politiet ser ikke nødvendigvis en sammenheng mellom redusert forskermiljø med bakgrunn av færre politistudenter. Vi mener at uavhengig av antall studenter kan det bygges et sterkt forskermiljø ved PHS som kan samarbeide nært med universitetene, slik at de kan dra nytte av hverandre.

PHS må bestå som egen høyskole. Dette bør ikke begrense samarbeid med andre aktører, herunder KRUS. Vi mener utvalgets utredning på dette området er for svak til å konkludere med at KRUS og PHS kan slås sammen. Dette er et tema som må utredes bredere, og det faglige aspekter må være mye grundigere utredet for begge lærerstedene. Vi ønsker ikke at politiutdanningen skal gå fra en høyskoleutdanning tilbake til en etatsutdanning. Det er etter vårt syn å gå baklengs inn i fremtiden. Det er viktig for helheten i politietaten at PHS er representert i den nasjonale ledergruppen, dette for å få en nærhet til etaten slik at PHS kan bidra til etaten på best mulig måte.

PHS har kommet langt når det gjelder faglig utvikling. Skal PHS ikke bestå som et eget særorgan, anbefaler vi at det blir vurdert å legge Politihøgskolen under Kunnskapsdepartementet, på linje med øvrige norske universiteter og høyskoler.

Kripos

Parat politiet er redd for at ved å fordele kompetansen til Kripos på politidistriktene, vil spesialkompetansen smuldrer bort, og man mister de spesialiserte fagmiljøene i politiet. Utvalget belyser følgende: *"Kripos har den nødvendige integritet, og det må i så fall foretas en grundig analyse om hva som eventuelt skulle være fordeler med outsourcing til andre private instanser. I en forbindelse må særskilt vurderes den fare som vil ligge i oppsplitting av gode fagmiljø."* Parat politiet mener det vil gjelde det tilsvarende også innad i etaten, ved overflytting til 12 distrikt.

Parat politiet mener at metodeutviklingen som Kripos i dag bidrar med til norsk politi, bør opprettholdes. Politidistriktene har ulikt sakstilfang og kompetanse. Dette innebærer at kompetanse som kan overføres til noen distrikt fortsatt må være en del av Kripos bistandskonsept for de øvrige. For å kunne opprettholde spisskompetanse og utvikle nye metoder er det viktig at Kripos også for fremtiden etterforsker egne saker.

For å kunne fremstå som *ett politi* må fag- og metodeutvikling forgå på ett sted for å unngå ulik praksis i distriktene. Mye av Kripos oppgaveportefølje krever avansert teknisk utstyr som er kostbart, krever spesialkompetanse og har strenge HMS krav. Kripos er

akkrediterte og sertifisert for mange metoder basert på internasjonale standarder. Dersom det blir aktuelt å sertifisere fagområder i politidistriktene mener Parat politiet at dette ansvaret må tillegges Kripos som fagansvarlig. Som norsk kontaktpunkt mot internasjonale politiorganisasjoner vil en derved dra veksler på det internasjonale utviklingsarbeidet og tilrettelegge for norske forhold dersom metoder skal tas i bruk i Norge.

Sakene Kripos bistår i, eller etterforsker selv, er blant de mest alvorlige sakene politiet har. Disse sakene er gjerne av en slik art at de sjeldent forekommer i det enkelte politidistrikt, og ikke alltid har de en naturlig forankring til et enkelt politidistrikt. Kostbart utstyr eller spesiell ekspertise vil være mest lønnsomt å beholde ett sted. Ved at Kripos etterforsker egne saker med praktisk bruk av metoder, vil de lettere kunne identifisere og utvikle nye og innovative metoder for kriminalitetsbekjempelse. Dette vil styrke rollen innen fag- og metodeutvikling for avgrensede kriminalitetsområder. Rollen som nasjonalt kompetansesenter må styrkes og utvikles, slik at dette igjen kan bidra til at etterforskning i politidistriktene gis mulighet for en ensartet behandling og de samme kvalitative forutsetninger og bruk av "beste praksis" for å lykkes.

Det fokuseres ofte på operativitet når det snakkes om beredskap. For å evne en god operativ innsats må etterretning, etterforskning og kriminalteknikk være på plass. Vi må vite hva som møter de operative når de kommer fram og det må sikres spor og bevis før dette går tapt. Disse fagfeltene må i varetas dersom beredskapen skal bli god. Parat politiet mener at Kripos fortsatt må ha en sentral rolle ved større hendelser, uavhengig om hendelsen er en følge av menneskers handlinger, ulykker eller naturkatastrofer. Slike hendelser vil kreve rask innsats og kompetanse på mange fagfelt som Kripos har bred erfaring i, både innenlands og utenlands.

Utvalget har i sin innstilling kommet med et forslag om at behandlingsansvaret blir overført til POD. Parat politiet mener at nærhet til behandling av opplysninger i politiets registre tilsier at behandlingsansvaret må forbli på Kripos. Kripos har hatt behandlingsansvaret for 17 av 19 sentrale registre siden medio 2014 og har tilegnet seg solid kompetanse og erfaring på området. I Kripos samarbeider personvernrådgivere tett med forvalterne av registrene.

Parat politiet støtter utvalgets overordnede anbefaling om at "*politiets nasjonale spisskompetanse innen bekjempelse av IKT-kriminalitet bør forankres i Kripos, fortrinnsvis gjennom realiseringen av et organisatorisk uttrykk med et nasjonalt cyber-krimcenter (NC3).*" Som utvalget kommenterer, er etableringen av et NC3 tidligere nevnt i flere sentrale dokumenter som omhandler bekjempelse av såkalt IKT-kriminalitet, og det virker som det er bred enighet om behovet for en satsning på dette området.

Videre støtter Parat politiet utvalgets anbefaling om å "*styrke politiets samlede evne til å sikre elektroniske spor samt analysere og sammenstille data på tvers av politidistrikt og særorgan.*" Vi er av den oppfatning at en etablering av NC3 på Kripos vil være en del av denne styrkingen. NC3 må være lederen og drivkraften i å samle og koordinere innsatsen slik at politiet opptrer som *ett politi* – også på dette området.

Parat politiet understreker at det vil være vanskelig å oppnå ønsket enhetlige fokus, metodeutvikling og kompetanseoverføring til øvrig etat dersom man velger organisering av fagområdet under utvalgets modell 2. Fag- og metodeutvikling bør skje i parallelle spor. Det er viktig og naturlig at utvikling og forvaltning av fag og metode skjer i det daglige virke, gjennom bistand eller ved arbeid i egne saker.

Økokrim

Dette er et viktig område for politiet. Parat politiet mener dette er et område vi også for fremtiden må ha en nasjonal ekspertise på. Uavhengig av størrelse på politidistriktene vil det være vanskelig å bygge opp nok kompetanse innenfor de komplekse fagfeltene som Økokrim håndterer i dag. Denne kompleksiteten fordrer en samordning av kompetanse på flere områder, det nytter ikke kun med politifaglig kompetanse for å løse sakene. Her må man benytte seg av sivil kompetanse innenfor blant annet miljø, økonomifeltet, revisjon, IKT og korrupsjon.

På nåværende tidspunkt mener Parat politiet at politidistriktene ikke har den spesialistkompetansen som skal til for å håndtere alvorlige og komplekse saker innenfor økokrim og miljøkriminalitet.

Utrykningspolitiet (UP)

Parat politiet mener at trafikksikkerhetsarbeidet blir best ivaretatt ved at UP består. Vi frykter at ved en tilbakeføring av ressurser til det enkelte politidistrikt vil ansvaret for trafikksikkerhetsarbeidet bli pulverisert og ressursene kan bli brukt til andre områder. Det viser seg at politidistriktene ikke etterforsker saker fra UP i like stor grad som egne produserte saker. Ved å legge alt ansvar på trafikksikkerhet til politidistriktene er Parat politiet bekymret for at dette vil bli et nedprioritert området.

I dag er Norge verdensledende innen trafikksikkerhet. Politidirektoratets strategi for polititjeneste på veg (2016-2019) fastslår at trafikksikkerhet er en av politiets hovedoppgaver. Vår mening er at trafikksikkerhetsarbeidet blir best ivaretatt med at UP består som i dag og at Politiets ATK senter er en del av UP for å opprettholde og videreføre den gode utviklingen på dette viktige fagfeltet.

Parat politiet er svært bekymret for at det forebyggende aspektet som UP har ved å være til stede i veibildet, vil svekkes. UP er med på å gjøre politiet synlig over hele landet, også på steder der det ellers er svært lite synlig politi. Denne synligheten vil lett forsvinne med å legge ned UP. Vi har allerede lite synlig politi i Norge utenfor de store byene. Utvalget viser selv til at UP er *"en effektiv og fleksibel organisasjon som med begrensede midler oppnår gode resultater innenfor trafikksikkerhet"*. Parat politiet mener det ikke vil bli større besparelser eller mer effektivt arbeid for politiet som helhet ved å legge ned UP og overføre oppgavene til politidistriktene. Vi er bekymret for at arbeidsområdet vil bli nedprioritert, og at man hverken oppnår mannskapsmessige-, budsjettmessige- eller samfunnsøkonomiske gevinster.

Regjeringen foreslo i Statsbudsjettet for 2005 at det skulle opprettes en sentral enhet for behandling av saker vedrørende automatisk trafikk kontroll. Med virkning fra 1. januar 2005 ble Politiets ATK-senter etablert som egen driftsenhet under Nordmøre og Romsdal politidistrikt. Politiets ATK-senter ble overført til UP den 1. januar 2017.

Politiets ATK-senter er et kompetansesenter innen trafikksikkerhetsarbeid. De behandler ATK saker fra hele landet og har en unik kompetanse på automatisk trafikk kontroll (ATK). I tillegg til saksbehandling og iretteføring av ATK-saker er de i tillegg en viktig bidragsyter til å oppklare andre straffbare forhold. Viktigheten med et nasjonalt kompetansesenter innen trafikksikkerhetsarbeid er blant annet stordriftsfordeler, bredt fagmiljø, utvikling av saksbehandlingsverktøy (TTS ATK), tilgjengelighet for både kunder, politi fra andre enheter og andre samarbeidsetater. Parat politiet mener det gir politiet en stor gevinst i form av økt effektivitet og produksjon å beholde ATK-senteret i politiet og underlagt UP.

Trafikksikkerhetsarbeidet er basert på langsiktig, kunnskapsbasert og målrettet innsats som involverer et bredt samarbeid mellom offentlige myndigheter og private aktører. UP er et nasjonalt kompetansesenter for politiets trafikkteneste med særskilt nasjonalt ansvar for opplæring-, fag-, teknologi- og metodeutvikling. Politiets ATK-senter er også et nasjonalt kompetansesenter innen trafikksikkerhetsarbeid. Den kompetansen og erfaringen som har blitt opparbeidet gjennom mange år, mener vi blir borte dersom fagmiljøet ikke får bestå som i dag.

Parat politiet mener det også for fremtiden er viktig med en egen trafikkenhet for hele landet som jobber for felles mål; å redusere antall skadde og drept i trafikken.

Politiets Utlendingsenhet (PU)

Parat politiet mener at innsatsen på utlendingsfeltet vil bli svekket dersom ansvaret for dette feltet blir lagt til et politidistrikt. Ressurser kan komme i konflikt med hverandre, særlig om man får store asyltilstrømninger. Et politidistrikt kan da bli veldig sårbart på andre viktige kriminalitetsområder. Asyltilstrømmingen er varierende og dette feltet er til tider gjenstand for sterk politisk styring. Parat politiet mener det er viktig å beholde denne kompetansen samlet på et sted.

PU som særorgan har på få år opparbeidet seg bred kunnskap på sine fagområder. Ved å dele opp PU og spre oppgavene på distriktene, vil også kunnskapen i stor grad bli splittet opp, og man risikerer å miste mye god kunnskap og allerede innarbeidede rutiner. De ulike avdelingene i PU har i dag et godt samarbeid i arbeidet med pågrepelse, registrering, ID-fastsettelse, internering og uttransport. Dette er prosesser som glir nærmest sømløst og bidrar til å skape en effektiv gang i saksbehandlingen gjennom hele prosessen.

Ved å flytte de oppgavene PU i dag utfører ut til distriktene, risikerer man at det blir større forskjeller i hvordan like tilfeller behandles. Et politidistrikt kan se annerledes på en sak enn et annet distrikt, og to i utgangspunktet like tilfeller kan få ulike utfall. Det er også en fare for at utlendingsfeltet vil bli nedprioritert i distriktene. Et politidistrikt har mange og sammensatte oppgaver, og det kan lett bli slik at de som i utgangspunktet skulle arbeidet med utlendingssaker, blir satt til andre oppgaver etter behov. Allerede i dag opplever man at strafferettslig overskuddsinformasjon i forbindelse med registrering og ID-arbeid, blir nedprioritert i distriktene på grunn av manglende kapasitet eller annen prioritering av ressurser.

PU bidrar i dag i internasjonalt politisamarbeid på utlendingsfeltet. PU får delegasjoner fra hele verden på besøk for å se hvordan Norge organiserer immigrasjonsleddet. I dag er Norge blant de mest effektive på dette feltet og leverer gode tall. Parat politiet mener at en viktig årsak til denne suksessen er at det er politiet som utfører alle oppgaver i alle ledd, og at dette arbeidet er forankret i en enhet i politiet som har dette som ansvarsområdet. Vi mener det også for fremtiden er viktig at det er en enhet i politiet som står for registrering, ID arbeid, oppbevaring og effektivering av avslagsvedtak.

PU er også en sterk faglig kompetansebase for politiets spesialutsendinger i utlendingssaker. PU gir råd og veiledning samt bistår politidistriktene ved behov for kontakt med utenlandske myndigheter knyttet til ID-fastsettelse eller innvilgelse av innreise. PU har godt samarbeid og er kontaktpunkt for andre lands myndigheter.

Effektiviteten i dagens PU og enhetens evne til fleksibilitet har vist at dette er et velfungerende særorgan. Flyktningstrømmen gjennom Europa i 2015 var en stor utfordring for PU, men her fikk de vise hvor fleksible de kunne være. På Storskog og Råde ble det

opprettet midlertidige mottakssentre, og det ble også opprettet et midlertidig lukket internat på Storskog. I denne krevende perioden deltok alle avdelinger i PU for å få gjennomført arbeidsoppgavene de ble tildelt, selv om det kunne være langt utenfor deres ordinære tjenestested. Dette viser at politiet i dag har et særorgan som tilpasser seg behov i tiden og alltid ser på nye metoder for utvikling for å stå rustet mot de utfordringene som venter. Dersom man velger å legge ned PU som har vist at de kan levere gode resultater under vanskelige forhold, og eventuelt lar politidistriktene overta arbeidsoppgavene, risikerer man at systemet blir langt mindre fleksibelt.

Parat politiet mener at faget etterforskning må styrkes i PU. Kriminelle innvandrere uten lovlig opphold vil sannsynligvis øke i årene fremover. Ofte opererer denne gruppen på tvers av politidistriktene. Vi mener det vil være mest nyttig for politiet å ha et nasjonalt organ som er spesialister innen for dette fagområdet.

Utvalget anser drift av Politiets utlendingsinternat (Trandum) til ikke å være en politioppgave. Etter vår mening ser utvalget mer hen til politianalysen sin utredning enn NOU 'en om Nærpolitireformen som fikk bred politisk støtte. Politiet har et sivilt preg og utfører sivile oppgaver i dag, ikke bare politioppgaver. Vi mener derfor det er noe unaturlig og kun fremheve drift av Trandum som en "ikke politi" oppgave. For Parat politiet ser det ut som utvalget bruker konklusjonene i Politianalysen der utvalget vil underbygge sine egne argumentasjoner der dette går i utvalgets favør når de fatter en beslutning.

Mye av arbeidet som utføres på Trandum er et ledd i politiets arbeid. Dette er ikke bare et sted hvor utlendinger oppbevares, men hvor de ansatte har mange ulike arbeidsoppgaver som Særorgansutvalget har valgt å se bort fra. Identitetsetterforskning, informasjonsinnhenting, risikovurderinger opp mot uttransport, trusselvurderinger, bagasjeklargjøring, motivasjonssamtaler, underretting av vedtak, saksbehandling med mer, er noen av oppgavene som utføres daglig. Det er opprettet etterretningskontakter for å avdekke kriminell virksomhet og ID arbeid. Dette utføres i tette samarbeid med etterretningsenheten i PU.

Parat politiet ser bare fordeler ved at Trandum er en del av politiet. Vi har liten grunn til å anta at en annen etat skal kunne utføre disse oppgavene mer kostnadseffektivt enn det politiet gjør i dag. De ansatte ved Politiets utlendingsinternat driftet ikke bare Trandum. De er også sentrale i arbeidet i forkant av uttransport, i forhold til motivering, vedtak, bagasje og lignende. De ansatte ved Trandum deltar også i selve uttransporten. Når sivilt godkjent personell utfører det som normalt blir sett på som en politioppgave, frigjøres politiressurser. Om man flytter Trandum ut av politiet vil man miste 150-200 ansatte som kan bistå med uttransporter, og det er grunn til bekymring for at flere politiressurser vil gå med til uttransportering.

Arbeidsoppgavene til de ansatte ved Trandum er i stor grad knyttet opp mot politiets øvrige oppgaver. Her vises det til informasjonsinnhenting, samtaler og dokumentgransking av internerte ved Trandum. Disse oppgavene knyttes opp mot ID arbeidet som drives av saksbehandlerne i PU. Informasjonsutveksling og samarbeid med saksbehandlerne er ekstremt viktig. Dette kan stå i fare for å bli borte eller mindre viktig dersom Trandum overføres til Kriminalomsorgen. Her kan det også vises til enkelheten med felles datasystemer (UTSYS) hvor saksbehandlerne og ansatte ved Trandum enkelt kan skaffe seg kunnskap om utlendingssakene.

En annen fordel ved å beholde Trandum i politiet er at de ansatte da har tilgang på den samme informasjonen om utlendingene som saksbehandlere, jurister og andre ansatte i

politiet har, og omvendt, uten den begrensingen som ligger i taushetsplikten ovenfor andre aktører. Ved å flytte Trandum over i en annen etat, mister politiet mye av denne informasjonsflyten. Bruk av politis datasystemer er en viktig del i arbeidet de ansatte ved Trandum utfører. Blir Trandum underlagt en annen etat mister de ansatte tilgangen til politiets systemer og dermed viktige informasjonskanaler. Dette kan føre til at viktig informasjon ikke er tilgjengelig for den ansatte. Dessuten vil det være en risiko for at informasjon om utlendingene som fremkommer under oppholdet på internatet, ikke kommer fram til instanser i politiet som har behov for det.

De ansatte på Trandum har en bred erfaringsbakgrunn blant annet fra forsvaret, privat sikkerhetsbransjer, håndverksyrker, flybransjen, politi og Kriminalomsorg. Ulike bakgrunner gjør at de ansatte ser ting fra ulike vinkler, fremfor om alle er «støpt i samme formen». Det at så mange ansatte med helt sivile bakgrunn bidrar til bedre mulighet for å behandle ulovlige asylsøkere som nettopp asylsøkere, og ikke kriminelle personer. Dersom Kriminalomsorgen overtar, vil det være naturlig at de som arbeider der, også utdannes ved Kriminalomsorgens utdanningssenter. Men utdanningen ved KRUS er myntet på mennesker som har gjort en kriminell handling og skal tilbakeføres til samfunnet, og er lite relevant i forhold til å jobbe med ulovlige asylsøkere.

Utvalget påpeker at å drifte et utlendingsinternat ikke er blant politiets kjerneoppgaver. Men å kontrollere og ivareta personer som har fått avslag på asylsøknad eller er blitt bortvist fra Norge, kan neppe sies å være Kriminalomsorgens kjerne oppgave, som er straffegjennomføring, rehabilitering og tilbakeføring til det norske samfunnet. Trandum sin hovedoppgave er å kontrollere og ivareta frihetsberøvede personer. Kriminalomsorgen sin hovedoppgave er kontroll og rehabilitering av straffedømte personer.

Parat politiet er dessuten bekymret for at Kriminalomsorgen vil kunne blande utlendingene på Trandum med kriminelle innsatte, og bruke internatet som et fengsel. I fengsel soner man en straff, på Trandum avventer man en utreise. Vil Kriminalomsorgen pga. plassmangel bruke deler av Trandum til soning, vil det bli tilnærmet umulig å holde unge asylsøkere og tyngre kriminelle fra hverandre. Da er det en risiko for at utlendingsinternatet vil bli et sted hvor kriminelle driver rekruttering. Trandum kan fort bli et opplæringssted for unge asylsøkere og en vei inn i kriminalitet. For mange av utlendingene som skal ha uttransporteres, kan møte med dømte innsatte virke brutalt og skremmende, og være en ekstra belastning.

Slik PU arbeider i dag med utlendingssaker, har de kjennskap og kunnskap om alle de ulike leddene i prosessen. PU har på sitt område skapt en effektiv saksbehandling hvor de bruker ulike grupper ansatte gjennom hele prosessen. Et eksempel på dette er under Sykkel-VM i Bergen 2017 hvor flere ulike deler av PU bisto ved grensekontrollen på Flesland. Ved grensekontrollen ble det stoppet et par gutter som ikke fikk komme inn i Norge grunnet mangel på mål og midler. På det tidspunktet var det ansatte fra ulike deler av PU på vakt. Disse bidro direkte med opprettelse av sak, vedtak, juridisk kompetanse, bestilling av uttransport og ledsagelse til OSL for utreisekontroll. Denne kunnskapen og effektiviteten hadde de ikke i Bergen. Parat politiet er redd for at denne effektiviteten vil bli borte om ulike ledd av PU blir flyttet ut til ulike deler av politiet. Det vil etter vårt syn da ikke bare ta lengere tid å avklare slike saker, men skape merarbeid for de ulike leddene dersom ikke alle kjenner til den totale saksgangen. Man risikerer at det kun blir fokusert på det enkelte ansvarsområdet uten godt samarbeid med de andre leddene i prosessen.

Ved å legge ned PU og overføre Trandum til Kriminalomsorgen vil man etter Parat politiets syn uten tvil miste et kompetent fagmiljø som igjen vil føre til å svekke den nasjonale

kompetansen.

Våre betraktninger

Parat politiet er helt enig med utvalget at det er viktig at POD sin rolle er på strategisk nivå og at særorganene og politidistriktene må ha ansvar for det operative.

Politidistriktene må være ansvarlig for den løpende drift av politiet, særorganene må være eksperter på sitt område. Det er viktig at man ikke setter politidistriktene og særorganene opp mot hverandre. De er ikke konkurrenter, men samlet sett ett politi som tar Norge inn i fremtiden og utnytter hverandres kompetanse.

Denne NOU'en viser tydelig at politiet fremdeles har en lang vei å gå når det gjelder å utvikle "ett politi". Politidistriktene er fortsatt preget av lite helhetstenkning hvor man fortsatt først og fremst er opptatt av egne ressurser og budsjetter, og i begrenset grad evner å se helheten. Kulturen i politiet har foreløpig ikke endret seg nevneverdig på dette området, og etaten er preget av lite helhetstenkning. Politiet har enda ikke klart å "lage" ett "lag" med medspillere når det gjelder å se hele etaten under ett.

Vi ser at nasjonal ledergruppe (NLG) er i største laget til å kunne fungere som en dynamisk ledergruppe. Men vi må forholde oss til realiteten, og det er at politiet i dag har 12 distrikter. Å legge ned eller slå sammen særorganene for på den måte oppnå færre ledere i NLG, er etter vårt syn ikke en farbar vei.

Politidistriktene skal ha kompetanse innenfor alle fagområder som politiet er ansvarlig for, men slik ressurs situasjonen og bemanning er i dag er det ikke mulig for politidistriktene å ha spisskompetanse på alle områder. For å få til en mer effektiv straffekjede må særorganene ikke bare bistå politidistriktene i saker, men også overta komplekse saker.

Særorganene må ha ansvar for å ha oversikt over den nasjonale kunnskapen på sitt område, samt ansvar for internasjonalt arbeid/samarbeid på sine fagområder. Kriminalitet har ingen grenser, og internasjonalt samarbeid vil bli stadig viktigere og mer ressurskrevende i årene som kommer.

Parat politiet ser at det er behov for effektivisering av særorganene. Vi mener dessuten at samarbeidet mellom særorganene bør styrkes. Etter vårt syn kan det være gevinster å hente ved at særorganene utnytter hverandres kompetanse på tvers av fag- og ansvarsområder.

Etter Parats syn kan Kripos og Økokrim utnytte hverandres kompetanse bedre, særlig ser vi at dette er mulig innenfor hvitvasking av penger, arbeidslivskriminalitet og menneskehandel. Disse områdene henger også ofte sammen.

Når det gjelder navn, så mener vi at nasjonal bistandsenhet ikke er en god beskrivelse av fremtidens særorgan. Vi mener nasjonal enhet kan være et bedre felles navn, da vi mener disse enhetene skal ha ansvarsområder som omhandler mer enn bare bistand til politidistriktene. Vi mener for å kunne yte ekspertbistand, så må man også ha tilfang av egne saker for å utvikle fagområdet og fagmetoder. For å inneha nasjonal kompetanse, må en ha et viss tilfang av saker for å opprettholde høyt kunnskapsnivå. I politidistriktene innenfor enkelte spesielle saksområder, så beror ofte interessen for fagområdet hos den enkelte ansatte, et eksempel på dette kan være miljøkriminalitet.

Når det gjelder ID-arbeid i politiet er det mange aktører. Det kan ofte være uklart hvem som har ansvar for hva, og dette skaper forvirring ute i politidistriktene og blant våre internasjonale samarbeidspartnere. Slik det er i dag må politidistriktene be om bistand fra "riktig" særorgan. Kripos svarer ikke opp for utlendingsforvaltningen, og Nasjonalt ID-senter svarer ikke opp i straffesaker. Dagens skille er etter Parat politiets oppfatning uheldig. Det er ikke optimalt med hensyn til økonomi, utstyr og det lille fagmiljøet, at dette er delt på tre enheter. Det er grunn til å tro at ID-feltet med tilhørende saker vil øke betraktelig i antall og kompleksitet i fremtiden. Det kan dermed være grunnlag for at alt ID-arbeid blir samlet i en nasjonal ID myndighet som omfatter hele spennet fra etablering av identitet, utstedelse og sikkerhet i forbindelse med id-dokumenter, samt kontroll av identitet.

Utvalget viser til at ved å flytte oppgaver til andre aktører så vil dette føre til effektivisering. Vi har vanskelig for å forstå at dette skal føre til et mer effektivt politi. Vår erfaring er at når oppgaver flyttes ut av etaten, så følger budsjettmidler og stillinger med på lasset. Dette mener vi utvalget ikke har tatt høyde for. Dette er meget uheldig, for det kan da lett fremstå som om utvalget mener andre aktører vil gjøre oppgavene mer effektive enn det politiet gjør i dag. Utvalget har heller ikke lagt inn ringvirkninger man får av å ha nytte av ulike fagområder i samme etat og hvordan man utveksler informasjon innen for de ulike saksområdene. Dette er etter vårt syn en effektiviseringsgevinst som man vil miste når det er andre aktører som utfører oppgavene.

Våre anbefalinger

Særorganene består som i dag, i tillegg får man Beredskapssenteret som et nytt særorgan.

Ny benevnelse på særorgan blir nasjonal enhet.

Vi mener ansvaret for Grensekommissariatet bør legges til Finnmark politidistrikt.

Avslutning

Parat politiet mener at tidspunktet for å endre på særorganstrukturen er helt feil, og anbefaler at dette arbeidet stilles i bero frem til Nærpolitireformen er gjennomført.

Parat politiet mener at særorganene må bestå frem til omorganiseringen av politidistriktene i Nærpolitireformen er ferdig. Det vil da være et helt annet utgangspunkt og en større faglig tyngde i vurderingene av hvilke oppgaver politidistriktene selv kan utføre og hvilke oppgaver politietaten for fremtiden må ha på et nasjonalt nivå. Etter vårt syn må vi bygge politiet for fremtidens kriminalitetsbilde og ikke etter gårsdagens.

ID arbeidet er viktig, og vi ser at dette fagfeltet kan organiseres på en mer hensiktsmessig og ressursmessig måte enn i dag. Parat politiet anbefaler derfor at det nedsettes et utvalg internt i politiet for å se på samlokalisering av oppgavene til NID og PU opp mot de oppgavene som Kripos har på ID-arbeid.

Med hilsen

Unn Kristin Olsen
Leder Parat politiet